

Levanger fagskole

STUDIEPLAN

PSYKISK HELSEARBEID OGRUSARBEID

Februar 2019

Trøndelag fylkeskommune

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	3
2.0 Forventet læringsutbytte	4
3.0 Opptakskrav.....	6
4.0 Tekniske forutsetninger	7
5.0 Studietilbudets oppbygging og innhold	7
6.0 Læringsformer	9
7.0 Praxis	11
8.0 Evaluering.....	13
9.0 Vurdering.....	14
10.0 Eksamen	16
11.0 Dokumentasjon.....	17
12.0 Litteratur	17
13.0 Emnebeskrivelser.....	18
EMNE 1: Felles innholdsdel	18
EMNE 2: Helsefremmende og forebyggende arbeid	22
EMNE 3: Fagspesifikk kunnskap om brukergrupper	25
EMNE 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	27
EMNE 5: Hovedprosjekt	31
Anbefalt litteratur:.....	33

1.0 Innledning

Overordnet mål for fagskoleutdanning er å utdanne reflekterte yrkesutøvere, med høy yrkesetisk standard, som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak med tjenesteytere og brukere. Fagskoleutdanning skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for ny kompetanse i tråd med nye oppgaver og utfordringer innen helse- og sosialsektoren. Dagens og morgendagens utfordringer både for samfunnet generelt og innen helse- og sosialsektoren spesielt innebærer behov for nytenkning innen utdanningene.

Fagskoleutdanningen er derfor tverrfaglig, og har et klart brukerperspektiv. Med tverrfaglig i denne sammenheng, menes at fagskoleutdanningene er rettet mot arbeidstakere med forskjellig faglig bakgrunn innen helse- og sosialfagene i videregående opplæring.

Yrkesutøvelsen foregår i et samspill mellom praktiske erfaringer og relevant teori. Helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant kunnskap om det helse- og sosialfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et rettslig og etisk holdbart grunnlag.

Denne studieplanen i psykisk helsearbeid og rusarbeid er bygget over samme lest som andre fagskoleutdanninger i helse- og sosialfag, med felles emne 1. Denne skal bidra til at studentene utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og sosialtjenestene som skal danne basis for utvikling av felles holdninger og ferdigheter.

En sentral begrunnelse for en felles del er også ønsket om et bedre samarbeid mellom ansatte innen helse- og sosialsektoren. I tillegg er det et mål at studenten oppnår bred kompetanse på tvers av faggrensene. Fag og emneområdene i emne 1 danner basis og skal videreføres i de enkelte fagspesifikke emner.

Begrunnelse for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid.

«Nasjonal plan for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid», er utviklet med sikte på å gi helse- og sosialpersonell med videregående opplæring mulighet til en videreutdanning, som kan styrke deres kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helsevesenet og i sosialsektoren. «Nasjonal plan for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid» og «Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse – og sosialfag, generell del» danner grunnlaget for denne studieplanen. Studieplanen er fagspesifikk og dekker læringsutbytte for en fullstendig ettårig heltid (tilsvarende to år på deltid) fagutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Samhandlingsreformen medfører at arbeidsoppgaver flyttes mellom spesialhelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Som følge av dette er både kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven erstattet av Lov om kommunale helse og omsorgstjenester, som omfatter alle med behov for helsetjeneste, bl.a. innenfor rus og psykiatri. Helsedirektoratet har også utarbeidet nye nasjonale retningslinjer for behandling og oppfølging av personer som har psykiske lidelser, i kombinasjon med rusproblemer. («Nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig rus- og psykisk lidelse- ROP-lidelser» 03/2012).

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Omleggingene gir kommunene et større ansvar og det krever økt kompetanse innen kommunal sektor og spesialisthelsetjenesten. Rekruttering av personer med riktig fagkunnskap er en langsiktig satsing. (St.meld.n.30 2011-2012 Se meg!).

Kompetanseløftet 2015 har som mål å skaffe tilstrekkelig personell og nødvendig fagkompetanse til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I handlingsprogrammet legges det vekt på at videreutdanning av personell gjennom fagskoleordningen, er spesielt viktig for å øke kompetansen. (St. meld.nr. 25 2005-2006 Mestring, muligheter og mening) Fagskoleutdanningene er nært knyttet til arbeidslivets kompetansebehov og er derfor særlig relevant for utfordringene i kommunene.

Sykdomsbildet har over tid endret seg og helsepersonell møter oftere personer med sammensatte lidelser, for eksempel innenfor rus og psykiatri. Fagskoleutdanningen skal gi økt faglig innsikt og større forståelse for sammenhenger i behandlingsforløpet.

Fagskoleutdanningen innen psykisk helsearbeid og rusarbeid skal først og fremst bidra til å styrke kompetanse i det direkte arbeidet med brukere/ pasienter. Økt kompetanse med et tverrfaglig fokus gir brukerne/pasientene rett behandling på rett sted til rett tid. Studieplanen legger vekt på å fremme et læringsyn der bruker/pasient deltar aktivt for å bedre egen helse. Aktiv omsorg innebærer å legge vekt på kultur, aktiviteter og trivsel som sentrale og grunnleggende elementer i et helhetlig omsorgstilbud. Utøverne av helsetjenesten skal kunne veilede og motivere til læring og endring som gir mestring, livslyst og mot til å møte utfordringer.

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid gir studentene kunnskap og forståelse i en felles referanseramme, der samhandlingsreformens intensjoner legger sentrale føringer. Dette innebærer å forstå viktigheten av å forebygge fremfor å reparere, få ulike ledd i helse- og omsorgstjenesten til å jobbe sammen og å styrke brukermedvirkningen.

2.0 Forventet læringsutbytte

Fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid skal utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk forståelse tar initiativ til, organiserer og iverksetter tiltak i samarbeid med pasienter/ brukere, deres pårørende, medarbeidere, andre yrkesgrupper, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige innenfor helse- og omsorgssektoren. Læringsutbyttet deles inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Etter fullført fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid har kandidaten:

2.1 Kunnskaper

Kandidaten

- har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles
- har innsikt i sentrale lover og forskrifter som regulerer rettigheter og plikter for pasienter/brukere, pårørende og yrkesutøvere innen helse- og rusomsorg
- har kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenestene for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser er organisert

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

- kan oppdatere sin kunnskap innen psykisk helse- og rusarbeid for å ivareta brukeres individuelle behov
- har kunnskap om etiske teorier og kommunikasjonsverktøy i arbeidet med brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabiliteringen av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- har forståelse for psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv

2.2 Ferdigheter

Kandidaten

- kan anvende kunnskap om mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser for å delta i planlegging, organisering og iverksetting av tiltak og metoder
- kan anvende kunnskap og samhandlingskompetanse i veiledning av pasienter/brukere for å oppnå mestring og aktiv problemløsning
- kan kommunisere og samhandle med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner for å gjennomføre hensiktsmessige tiltak
- kan finne informasjon og fagstoff om helsefremmende arbeid, og gjennom dette bidra til å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan kartlegge ressurser og identifisere behov hos pasienter/ brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å iverksette helsefremmende tiltak

2.3 Generell kompetanse

Kandidaten

- har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i psykisk helse- og rusarbeid og kan reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig og etisk
- har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar samarbeid med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner, ivaretar brukermedvirkning, og ser behovet for meningsfull aktivitet for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser
- kan utføre kartlegging og behandling av pasienter/brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å vurdere å ivareta deres behov for omsorg, behandling og oppfølging
- kan bygge relasjoner i faggrupper for å kvalitetssikre og videreutvikle sin kompetanse og forståelse for pasienter/brukere og fagfeltet
- kan utvikle tjenestetilbudet gjennom erfaring- og kunnskapsdeling på arbeidsplassen

Ansvars- og funksjonsområde

Regjeringen har som mål at kommunene skal tilby helhetlige og samordnede tjenester som omfatter forebyggende tiltak, behandling, akuttberedskap, rehabilitering/habilitering og oppfølging av

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

pårørende. Personer med behov for langvarige tjenester fra flere tjenesteytere skal ivaretas bedre. Aktiv omsorg med vekt på kultur, aktivitet og trivsel er også sentrale elementer i et helhetlig omsorgstilbud. Miljøarbeid inngår som en viktig del av dette arbeidet der brukerne/ pasientene har behov for systematisk tilrettelegging for å styrke sosiale og praktiske ferdigheter. Disse og flere oppgaver vil kunne ivaretas av fagskoleutdannet personell innenfor flere ulike tjenesteområder.

Tjenesteområder

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid kvalifiserer blant annet for arbeid innen:

- kommunal helse- og omsorgstjeneste som for eksempel bo- og omsorgssentre, rehabiliteringssentre og aktivitetssentre.
- kultur- og oppvekstsektoren som for eksempel ungdomsklubber, barnehager, skoler og skolefritidsordninger.
- arbeids- og velferdsforvaltningen med for eksempel oppfølging av arbeidstrenings- og attføringstiltak.
- Spesialisthelsetjenesten i for eksempel tverrfaglige team og i behandlingstilbud som miljøarbeidere.

3.0 Opptakskrav

Krav til opptak er fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev /vitnemål fra utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag, eller tilsvarende. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve. (Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 2. Opptak og permisjon) [Forskrift om opptak](#)

3.1 Realkompetanse

Søkere med praksis, men som ikke kan dokumentere kravet om fagbrev/vitnemål, kan realkompetansevurderes i forhold til fellesfagene og yrkesfagene i henhold til Opplæringslova § 4A–3 og Forskrift til opplæringslova § 4-13.

Minimumskrav for inntak er ett av følgende punkter:

- realkompetanse i utdanningsprogram *helse- og oppvekstfag* på Vg1 og Vg2 som beskrevet over, og 3 år relevant praksis
- minimum 5 år relevant praksis

Relevant praksis

Relevant praksis kan være en enhet eller et tiltak innen TSB, tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer, det psykiske helsevernet eller kommunale oppfølgingstjenester. Dette omfatter tilbud om døgnbehandling, dagbehandling og polikliniske tjenester og aktuelt her er boligtiltak,

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

arbeids- og sysselsettingstiltak, oppsøkende tiltak, skadereduserende tiltak, omsorgstiltak m.m. Private behandlingstiltak, institusjoner for ungdom, organiserte selvhjelpstiltak og lignende er også aktuelt.

3.2 Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk ett-årig fagskoleutdanning i helse- og sosialfag.

Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør, og ha bestått, eller ha, likeverdig realkompetanse i fellesfagene tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram i Kunnskapsløftet.

Søkere må dokumentere kunnskaper i norsk tilsvarende Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

4.0 Tekniske forutsetninger

Studentene må disponere egen PC. Studiearbeid, arbeidskrav, undervisningsgrunnlag, informasjon og innleveringer gjøres på nett via skolens læringsplattform. Studentene får opplæring i skolens digitale læringsplattform, for tiden Canvas.

Skolen har systemansvarlig som vedlikeholder skolens datautstyr og yter service til studenter. Det er tilgang til trådløst internett over hele skolen, hvor studentene kan kople seg på med egne bærbare maskiner. Studentene har tilgang til kopimaskiner og skrivere. Det er fastmonterte dataprojektorer i alle undervisningsrom og studentene disponerer godt utstyrte grupperom.

5.0 Studietilbudets oppbygging og innhold

Studiet er lagt opp med 5 emner med teoretisk innhold. I tillegg kommer praksis. Denne sammenheng mellom teori og praksis er i den hensikt å utvikle kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse innen fagområdet.

5.1 Omfang

Utdanningen er basert på et heltidsstudium med en normert studietid på ett år.

Totalt omfang iberegnet egenstudier er ca. 1600 timer.

Praksis er en obligatorisk del av utdanningen og vil ha et omfang på ca. 300 timer.

Utdanningstilbudet er organisert som et deltidsstudium over 2 år.

Deltidstudiet er organisert i følgende emner fordelt over 2 skoleår (76 uker):

Emner	Studiepoeng	Varighet i uker over 1 år	Varighet i uker, deltid over 2 år
Emne 1 Felles innholdsdel	14	9	18
Emne 2 Helsefremmende og forebyggende arbeid	8	5	10

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Emne 3 Fagspesifikk kunnskap om brukergrupper	14	9	18
Inkl. praksis			Praksis utgjør ca. 20 % av samlet studiebelastning.
Emne 4 Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	10	6	12
Emne 5 Hovedprosjekt	14	9	18
Inkl. praksis			Praksis utgjør ca. 20 % av samlet studiebelastning.
Totalt	60	38	76

For detaljerte emnebeskrivelser henvises det til kap. 13.0 Emnebeskrivelser.

Forventet arbeidsmengde for studentene, med undervisning og veiledning, fordelt over 2 år:

Emner	Lærerstyrt undervisning gjennomsnittlig ca 6 t/uke	Veiledning i basisgruppe eller individuelt gjennomsnittlig ca 2 t/uke	Veiledet praksis	Forventet selvstudietid gj. snittlig ca 9 t/uke
Emne 1 Felles innholdsdel	108	36		135
Emne 2 Helsefremmende og forebyggende arbeid	60	20		90
Emne 3 Fagspesifikk kunnskap om brukergrupper	108	36		135
Inkl. praksis			Inntil 2 samtaler á 2 timer mellom student, veileder og faglærer	60
Emne 4 Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	72	24		123
Emne 5 Hovedprosjekt	108	36		135
Inkl. praksis			Inntil 2 samtaler á 2 timer mellom student,	30

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

			veileder og faglærer		
Totalt	456	152	300	684	1592

6.0 Læringsformer

Utdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid innebærer at studenten er i en prosess både i forhold til faglig kunnskaper og til egenutvikling. Gjennom pedagogisk ledelse skal studentene trekkes aktivt inn i egen læringsprosess. Det forventes at den enkelte student viser initiativ, reflekterer over egen læring og tar ansvar for felles læringsmiljø.

Prosesslæring vil tilstrebes ved at studentens egne erfaringer, praksiskunnskaper og teoretiske kunnskaper brukes gjennom utdanningen i form av historier (storylines), rollespill, diskusjoner og dialoger.

Arbeidsformene skal være relevante og hensiktsmessige for å oppnå læringsutbyttet for utdanningen. Dette innebærer at studentene i tillegg til faglig utvikling også skal utvikle evne til samarbeid, kommunikasjon og praktisk yrkesutøvelse.

Studentene har praktisk erfaring innen egne fagområder, og denne gir anledning til å legge til rette for erfaringsbaserte læringsformer. Variasjon i valg av læringsmetoder er nødvendig for å oppnå en helhetlig kompetanse som omfatter både kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Læringsportal og opplæring/brukerstøtte:

Levanger fagskole i helse og sosialfag bruker læringsplattformen Canvas. Studentene gis i tillegg til opplæring i grunnleggende datakunnskap kurs av læringsplattformen Canvas. Studentene har tilgjengelig brukerstøtte fra IKT-avdelingen ved studiestedet Levanger videregående skole.

Forelesning:

Forelesninger kan være en introduksjon til et tema, et overblikk over ett fagområde og et supplement til læring i gruppene på enkelte, vanskelig tilgjengelige emner. Forelesningene skal hjelpe studentene til å få et bedre overblikk og forståelse for fagene, og ikke minst inspirere dem til å søke mer kunnskap. Forelesninger skjer ved fysisk oppmøte. Ingen forelesninger blir streamet eller lagt ut på nett. (krav om minimum 80 % oppmøte, se Reglement).

Veiledning:

Det finnes en rekke definisjoner på begrepet veiledning, den skal være støttende og igangsettende i forhold til studentenes læringsbehov og den har et helt klart kontrollaspekt i seg i forhold til å vurdere studentens teoretiske kunnskaper, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse.

I studiesammenheng er veiledning først og fremst en arena for samtaler rundt ulike deler av den utviklingen studenter skal igjennom i løpet av studiet.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

I utdanningen vil veiledning spille en sentral rolle som læringsarena. Lærerens rolle i utdanningen er i stor grad knyttet til veiledning og tilrettelegging for fleksibel læring. Veiledning benyttes i forbindelse med oppgaveløsning, prosjektarbeid, praksis og i gruppeprosessene. Veiledning benyttes både i forbindelse med det teoretiske arbeidet og som et ledd i den enkelte students og gruppens utviklingsprosess.

Gruppen / studenten og veileder skal ha en felles forståelse med henblikk på veiledningens form og innhold. Veiledningen er studentenes arena og det som skjer må være tilpasset gruppens forutsetninger og behov.

Selv om det er studentene som har hovedansvaret for å ta initiativ til veiledning er det naturlig at den første veiledningstimen brukes til å gjennomgå og utarbeide rammene sammen med veileder.

Veiledning vil bli gitt ved alle innleveringsoppgaver og arbeidskrav, studentene leverer et utkast til sine oppgaver på Canvas, hvor de får kommentarer og tilbakemeldinger og kan levere oppgaven på nytt. Det vil være en kontinuerlig veiledning på alle samlinger ved skolen. Eksempel på veiledningssituasjoner kan være: hvordan anvende fagkunnskap, sosiale ferdigheter og etiske holdninger. Veiledningene foregår i individuelle samtaler eller som gruppesamtaler. Veiledningen skal fungere som et bindeledd mellom personlig kompetanse, teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter, som er sentrale begreper i utviklingen av en yrkesidentitet og samlet profesjonell kompetanse.

Veiledning på praksissted blir gitt individuelt av kvalifiserte fagarbeidere med oppdaterte kunnskap og erfaring fra praksisfeltet. I tillegg vil det være veiledning fra skolens lærere ved veiledningssamtaler når faglærer er på praksisbesøk. Veiledning skjer ut i fra mål i studieplanen samt studentens egne mål.

Rollespill brukes som en arbeidsmetode gjennom flere emner i studiet. Metoden stimulerer til innlevelse, utfoldelse og praktisk trening på en eller flere praksissituasjoner der studentene skal oppøve samhandlingskompetanse i ulike situasjoner. Rollespill benyttes også som en pedagogisk forsterker av gjennomgått teori.

Gruppearbeid benyttes gjennom hele studietiden. Ved studiestart etableres basisgrupper på 3-5 studenter i hver gruppe. Gruppene vil kunne variere i sammensetning og størrelse gjennom studiet og har som hensikt å stimulere til tverrfaglig samarbeid, økt samhandling og styrking av relasjonskompetansen. Gruppene er viktig for personlig vekst og utvikling, faglige diskusjoner, oppgaveløsning og veiledning. Veiledning fra lærer blir gjort ved samlinger på skolen. Basisgruppene oppfordres til samarbeid mellom samlingene. Lærer er tilgjengelig ved bruk av Canvas, og ved gitte tidspunkt på telefon, for veiledning og faglige spørsmål. Gruppearbeid er obligatorisk og forpliktende. Gruppene må føre logg og skrive refleksjon over egen læring.

Prosjektarbeid organiseres både som individuelt arbeid og gruppearbeid. Studenten velger selv problemstilling og følger retningslinjer for prosjekt. Studenten finner en avgrenset problemstilling knyttet til tema for det aktuelle emnet, som skal bygge på læringsutbytte, samt refleksjoner og erfaringer fra praksis.

Hovedprosjekt

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Veiledning av, og arbeidet med hovedprosjektet starter ved slutten av emne 4, og går inn i emne 5. Studentenes refleksjoner fra praksisperioder danner grunnlag for problemformulering. Problemstilling må godkjennes av faglærer. Det utarbeides en framdriftsplan. Besvarelsen innleveres til fastsatt tid ved slutten av studiet. Studenten får tett oppfølging av faglærer i form av veiledning. Det skal være 3 obligatoriske veiledninger i perioden. (En gruppeveiledning og 2 individuelle veiledninger). Studentene har ansvar for å ha et veiledningsprodukt og avtale tidspunkt for veiledning med faglærer. Hovedprosjektets omfang er 14 studiepoeng og utgjør et selvstendig emne og gis en egen emnekarakter. Underveisvurdering omfatter faglig innhold, kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering, prosjektarbeidet som prosess og den helhetlige kompetansen. Sluttvurderingen skal knyttes til gruppas sluttrapport/produkt og presentasjon, kan også leveres individuelt. Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for gjennomføring av hovedprosjekt.

7.0 Praksis

Praksis er en obligatorisk del av studietiden og skal bidra til å styrke studentenes selvfølelse og motivasjon for egen utvikling. Studentene utvikler evnen til refleksjon samt at de opplever seg selv som en viktig del av virksomheten. Gjennom praksis skal studentene oppnå et læringsutbytte som gjenspeiler innholdet i teoriemnene.

Praksis utgjør 300 timer av samlet studietid, og legges over en periode på 10 uker. Det forutsettes at studenten deltar aktivt i praksisfeltet og fravær utover 10 % fører til ikke godkjent praksis. Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for gjennomføring av praksis (Praksismappe).

Studenten må søke og levere politiattest til skolen før første praksisperiode.
(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 3 Vurdering av skikkethet og krav om politiattest)
[Forskrift Politiattest](#)

Læringsutbytte for praksis:

Kunnskap

Studenten:

- har kunnskap om hva det innebærer å ha og å leve med en psykisk lidelse og/ eller ruslidelse
- har kunnskap om forebygging, kartlegging av behov, planlegging, organisering og iverksetting av kunnskapsbaserte tiltak, rehabilitering og oppfølging i et tverrfaglig perspektiv.
- viser kunnskap om psykiske lidelser og/eller ruslidelser
- er faglig engasjert og bruker aktivt de muligheter arbeidsplassen har til å styrke sin fagkunnskap
- kjenner til metoder, tiltak og aktuelt tverrfaglig samarbeid i forhold til brukergruppen

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Ferdigheter

Studenten:

- kommuniser profesjonelt og har økt sin relasjonskompetanse
- utfører helsefremmende, forebyggende og behandlende tiltak i samarbeid med pasient/ bruker, pårørende og aktuelle samarbeidspartnere innenfor sitt ansvars- og kompetanseområde
- tilpasser sin kommunikasjon i forhold til funksjonsnivå
- viser empati og holdninger som bygger på likeverd og respekt
- viser personlig engasjement og aktivitet i den daglige virksomheten knyttet til helsefremmende, forebyggende og behandlende tiltak
- samarbeider med brukere, pårørende, kolleger og andre aktuelle samarbeidspartnere
- viser evne og vilje til å arbeide selvstendig innen eget ansvars-, funksjons- og kompetanseområde

Generell kompetanse

Studenten:

- identifiserer etiske utfordringer og reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.
- mottar og gir veiledning og viser innsikt i og vilje til å justere egen atferd
- er bevisst egen og andres kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling og tverrfaglig samarbeid på egen arbeidsplass.
- arbeider etter yrkesetiske retningslinjer, gjeldende lover og forskrifter
- overholder taushetsplikt og opplysningsplikt
- gir og mottar veiledning og viser innsikt i og vilje til å justere eventuell egen atferd
- anvender sine fagkunnskaper og ferdigheter på en selvstendig og kreativ måte
- har mot til å bidra faglig innen sitt kompetanseområde

Praksisplasser:

Levanger Fagskole har ansvar for å skaffe og godkjenne praksisplasser.

For å sikre at studentene får praksis på arbeidsplasser med høy faglig og innholdsmessig standard, har skolen inngått intensjonsavtaler med helseforetak, statlige- og kommunale institusjoner.

Deler av praksisen kan legges til egen arbeidsplass.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Studentene skal få mulighet til å gjennomføre praksis innen begge fagfelt, psykisk helse og rusarbeid. Praksisutplassering skjer på arbeidsplasser som tilbyr helsetjenester til mennesker med psykiske lidelser og/ eller ruslidelser, for eksempel enheter innen kommunal helse- og omsorgstjeneste, sykehus, rusinstitusjoner, fengsel, DPS, rehabiliterings- og attføringstiltak, og pedagogisk virksomhet.

Skolen tilbyr veilederkurs til praksisveiledere gjennom kurs på skolen.

Krav til praksisveileder: Fagbrev innen helsefaglig utdanning, med videreutdanning innen psykisk helse- og rusarbeid, eller minimum 5 års yrkespraksis innen psykisk helse- og rusarbeid.

Gjennomføring:

Praksis kan gjennomføres på to måter:

- Praksis gjennomføres på annet arbeidsted enn der studenten har sitt tilsetningsforhold. Praksisstedet skal være innen fordypningsområdet.
- Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studenter som gjennomfører praksis som prosjekt på egen arbeidsplass skal ha to ukers obligatorisk observasjonspraksis på en annen arbeidsplass innen fordypningsområdet. Disse ukene tas av de ti ukene som er avsatt til praksisgjennomføring. Studentene må i praksisperioden gjøre et endringsarbeid/ utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.
- Studenten kan ha 50% på egen arbeidsplass (hvis det er relevant) og 50% på ekstern arbeidsplass.

(Se også "Praksismappe")

Veiledning:

Veiledning i praksis er en forutsetning for å oppnå utdanningens læringsutbytte og ved begge former for praksis blir studenten fulgt opp av fagskolens faglærer og praksisstedets veileder. Faglærer vil gi veiledning minimum 3x2 timer i praksis, det vil normalt si ved oppstart, midtevaluering og sluttevaluering. Ved behov kan antallet veiledningstimer økes. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å tydeliggjøre den enkelte students personlige og faglige utvikling og som derigjennom bygger opp sin kompetanse i arbeidet med pasienter/ brukere innenfor fagområdet psykisk helsearbeid og rusarbeid. Veileder på praksisplassen må ha lengre praksiserfaring, samt tilsvarende eller høyere formell utdanning enn studenten.

8.0 Evaluering

Studiet evalueres både på emnenivå og skolenivå. Det er utarbeidet egne prosedyrer i skolens KS-system som ivaretar disse evalueringene.

9.0 Vurdering

I alle studiets emner skal studentene arbeide med, og levere, arbeidskrav som omhandler sentrale tema innenfor studiet. Vurdering skal ta utgangspunkt i overordnet læringsutbytte og læringsutbytte for det enkelte emnet, og foregår både gjennom underveisvurdering og sluttvurdering. Underveisvurderingen skal være både muntlig og skriftlig og skal tilpasses i forhold til studentens kompetanse og behov. I tillegg vil studentens innsats og samarbeidsevne inngå i en helhetlig vurdering av studentens samlede kompetanse.

Hvert emne og eksamen blir vurdert med karakter.

Tabellen under gir en kvalitativ beskrivelse av de enkelte karaktertrinn.

Karakteren A er beste karakter og E er dårligste karakter for å bestå emnet/eksamen.

Karakteren F innebærer at emnet/eksamen ikke er bestått.

Vurderingsuttrykkene Bestått og Ikke bestått:

De konkrete kravene til karakterene skal forankres i emnets læringsutbyttebeskrivelser.

Generelle retningslinjer for disse karakterene er:

Bestått

Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har faglig kunnskap innen hele emnet, og god kunnskap innen de mest sentrale områdene. Kravet om bred kunnskap i emnet betyr at det ikke kan være store kunnskapshull i deler av emnet. Manglende eller utilfredsstillende besvarelse av enkelte oppgaver kan derfor ikke kompenseres ved svært god besvarelse av andre. Oppgavene kan likevel vektas ulikt under vurderingen, avhengig av hvor sentrale de er for emnet.

Ikke bestått

Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har mangelfull kunnskap innen sentrale områder som inngår i emnet. Studenten har ikke tilstrekkelig faglig kunnskap, ferdigheter eller generell kompetanse til å kunne anvende det oppnådde læringsutbyttet fra emnet på en selvstendig måte.

Kvalitativ beskrivelse av de enkelte karaktertrinn

Følgende tabell beskriver karaktertrinnene for formell vurdering i emner og eksamen.

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

9.1 Kriterier for vurdering av skriftlige arbeidskrav

Arbeidskravene og hovedprosjektet vurderes i forhold til følgende kriterier:

Krav til faglighet og kunnskap

Besvarelsen skal vise at den oppfyller oppgavens læringsutbyttebeskrivelse. Besvarelsen skal beskrive relevant funksjons- og ansvarsområde for studiet og gjenspeile praktiske problemstillinger innen det aktuelle emnet. Studenten skal benytte relevant teori for å belyse og faglig begrunne oppgavens besvarelse. Besvarelsen skal vise at studenten kan finne frem i relevant litteratur og vise forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis

Metodisk redegjøringskrav

Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne fram kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer for oppgaveskriving, herunder korrekt bruk av kilder.

Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med skolens retningslinjer for oppgaveskriving.

Selvstendighet og drøfting

Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

Sammenheng mellom teori og praksis skal belyses ved hjelp av praksiseksempler.

Originalitet

Besvarelsen må ikke ha påfallende likhet med andre besvarelser eller annet publisert materiale.

Se Retningslinjer for arbeidskrav og hovedprosjekt

9.2 Vurdering av hovedprosjektet

Hovedprosjektet består av skriftlig fordypningsdel og individuell muntlig samtale. For å kunne gå opp til eksamen må studenten ha fulgt obligatorisk, avtalt undervisning og gjennomført praksis med godkjent resultat, samt bestått kravene i teoriemnene. Eksamen i fordypningsdelen består i et skriftlig arbeid etterfulgt av en individuell muntlig samtale. Hovedprosjektet utarbeides i grupper på to til tre studenter, men også leveres individuelt. Besvarelsen sensureres av intern og ekstern sensor, og vurderes med hel karakter. Besvarelsen vurderes i forhold til følgende kriterier:

Krav til faglighet

Oppgaven skal gjenspeile problemområder innen arbeidsfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid. Kunnskapene fra studentens basisfag skal komme til uttrykk.

Metodisk redegjøringskrav

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne fram kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldene etiske retningslinjer.

Besvarelsen skal ha en form i samsvar med skolens retningslinjer for hovedprosjektet.

Selvstendighet

Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

Originalitet/Oppgavelikhet

Besvarelsen må ikke være påfallende lik andre besvarelser eller annet publisert materiale.

Omfang

Besvarelsen skal være på 5.000 ord (+/- 15 %) ved individuell levering, og 6.000 ord (+/- 15%) ved gruppeinnlevering.

10.0 Eksamen

Det er kun én eksamen for utdanningen. Eksamenen er et skriftlig arbeid med påfølgende muntlig samtale.

(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 4) [Lovdata.no KAPITTEL 4](http://lovdata.no/KAPITTEL_4)

- Hovedprosjektet, det skriftlige arbeidet, danner grunnlaget for individuell eksamen.
- Kandidaten får først anledning til å si noe om oppgaven sin. Hva en er fornøyd med, eller ville gjort annerledes. Det skal ikke være en presentasjon av hele oppgaven.
- Ekstern sensor vurderer hovedprosjektet, og er sensor på den muntlige høringen.
- Lærer og ekstern sensor stiller spørsmål underveis der det er nødvendig for oppklaring eller utdyping. De kan også stille spørsmål til andre deler av pensum hvis de finner det formålstjenlig
- Eksamen varer inntil 30 minutt.
- Kandidaten får tilbakemelding og karakter samme dag.

Det gis en samlet karakter på eksamen hvor den muntlige delen veier tyngst, dersom det er et språk mellom muntlig og skriftlig prestasjonsnivå. Muntlig eksamen vurderes av en intern og en ekstern sensor. Ekstern sensor skal ha faglig kompetanse på lik linje med lærerne. Det kan rekrutteres sensorer fra den videregående skolen, andre fagskoler, høyskoler og det lokale næringslivet.

Ved ikke fullført eksamen utstedes kompetansebevis for fullførte og beståtte emner.

10.1 Rett til begrunnelse og klage over karakterfastsetting

En student har rett til å få en skriftlig begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner gitt ved eksamen eller ved emnekarakter(er). Studenten må skriftlig framsette krav om begrunnelse innen 3 uker etter at karakteren er medelt eller at studenten burde gjort seg kjent med denne.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Bedømmelse av muntlig prestasjon, herunder hovedprosjekt og praksisopplæring eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages annet enn ved formelle feil som kan ha betydning for resultatet.

Ved klage over karakterfastsetting på skriftlige eksamener benyttes nye sensorer. Ny sensur skal foreligge innen samme frister som gjelder for ordinær eksamen. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 8) [Lovdata.no KAPITTEL 8](#)

10.2 Klage over formelle feil ved eksamen

Klage over formelle feil behandles av fagskolens klagenemnd etter bestemmelsene i Forvaltningsloven. Formelle feil kan være feil ved oppgaven, eksamensavvikling eller ved gjennomføring av sensuren.

Klage over formelle feil ved eksamen må framsettes innen 3 uker etter at studenten ellers burde vært kjent med det forhold som begrunner klagen.

(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 8) [Lovdata.no KAPITTEL 8](#)

11.0 Dokumentasjon

11.1 Vitnemål

Etter fullført og bestått fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid utstedes det vitnemål. På vitnemålet fremgår fagfelt og fordypning. Vitnemålet omfatter de emner som inngår i utdanningen med emnets omfang i studiepoeng og de karakterene som er oppnådd. Beskrivelse av hovedprosjektet vil også framgå.

Vitnemålet merkes med begrepet: Vocational Diploma (VD), med tanke på internasjonal bruk.

(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 5 Dokumentasjon) [Lovdata.no KAPITTEL 5](#)

11.2 Karakterutskrift

For deltidsstudenter utstedes det kompetansebevis etter hvert fullført emne.

Etter fullført, men ikke bestått fagskoleutdanning utstedes det kompetansebevis.

(Se Forskrift om fagskoleutdanning Kapittel 5 Dokumentasjon) [Lovdata.no KAPITTEL 5](#)

12.0 Litteratur

Litteratur og fagstoff i utdanningen endrer seg i takt med forskning og utvikling innen fagfeltet.

For relevant litteratur i studiet henvises det til oppdaterte boklister på skolens hjemmeside,

https://web.trondelagfylke.no/levanger_fagskole

samt til tabellarisk oversikt bakerst i denne studieplanen.

13.0 Emnebeskrivelser

EMNE 1: Felles innholdsdel

Emnekode: 76HH14A

Omfang: 14 studiepoeng

Forutsetninger: Se 3.0 Opptakskrav

Læringsutbytte:

Kunnskap:

Studenten

- har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, og etisk refleksjon knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren
- har kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former, samhandling og konflikthåndtering knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren
- forstår kommunikasjonens betydning i samhandling med brukere, pårørende og kolleger
- har innsikt i relevante lover og forskrifter innen helse- og omsorgssektoren som regulerer rettigheter, ansvar, plikter og kvaliteten på tjenestetilbud på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- har kunnskap om levekår og folkehelse i velferdsstatens utvikling, og om helse- og sosialpolitiske føringer
- har kunnskap om begreper innen sosiologi og psykologi knyttet til enkeltindividet, familien og sosialt nettverk
- har kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer i studiet

Ferdigheter:

Studenten

- kan anvende kunnskap om yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, til etisk refleksjon rundt praktiske og teoretiske problemstillinger i helse- og omsorgssektoren
- kan anvende kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former til å samhandle profesjonelt med brukere, pårørende og kollegaer
- kan anvende kunnskap innen sosiologi og psykologi til å motivere brukeren slik at han eller hun tar i bruk egne ressurser og opplever mestring
- kan kartlegge aktuelle brukersituasjoner og iverksette relevante tiltak i samarbeid med kolleger og medstudenter
- kan anvende aktuelt lovverk og forskrifter for helse- og omsorgssektoren i egen yrkesutøvelse
- kan finne fagstoff og anvende kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer til å løse oppgaver i studiet

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Generell kompetanse:

Studenten

- har forståelse for yrkes- og profesjonsetikk og hvordan dette påvirker yrkesutøvelsen
- ser betydningen av å reflektere over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig og etisk
- har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd og kommunikasjon i situasjoner med brukere, pårørende og kollegaer
- kan kommunisere og samhandle med brukere for å ivareta deres individuelle behov, i tråd med prinsipper om brukermedvirkning og respekt for enkeltindividets verdi og verdighet
- kan bygge relasjoner basert på likeverdighet og respekt, slik at brukere og pårørende opplever trygghet og har tillit til tjenestetilbudet
- kan samarbeide og bygge relasjoner til medstudenter og kolleger
- har forståelse for betydningen sosiologi, psykologi, etikk og kommunikasjon har i egen yrkesutøvelse

Innhold/temaer:

Dette emnet tar for seg grunnelementer i helse- og sosialfagarbeidet og samfunnsfaglige emner.

1a. Arbeidsformer og metoder i studiet

- Aktiv læring
- Studieteknikk
- prosjekt- og utviklingsarbeid
- Teori og erfarings basert kunnskapsbygging
- Refleksjon og refleksjonsmodeller
- Informasjonsteknologi

1b. Helse- og oppvekstfagene i samfunnet

- Helse- og oppvekstfagenes historie og utvikling
- Teorier og begreper innen helse- og oppvekstfagene
- Aktuelle verdier og normer i samfunnet og i helse- og oppvekstfagene, hvordan de henger sammen og styrer praktisk handling

1c. Etikk

- Menneskesyn og menneskeforståelse
- Verdier og verdioppfatninger, livssyn
- Etikk og moral, etiske dilemmaer
- Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller
- Menneskerettighetene

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

- Samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i helse- og oppvekstsektoren sett i forhold til verdier og normer
- Yrkesetikk
- Taushetspliktens etiske sider
- Makt, tvang og kontroll

1d. Kommunikasjon og samhandling

- Kommunikasjonsteori
- Konflikt håndtering
- Tverrkulturell samhandling og kommunikasjon
- Samhandling i smågrupper og i organisasjoner
- Relasjonskompetanse
- Veiledningsteori og veiledning

1e. Stats- og kommunalkunnskap, helse- og oppvekstpolitikk

- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og oppvekstpolitiske prioriteringer
- Levekår og folkehelse
- Lovverket som regulerer helse- og sosialsektorens virkefelt
- Helse- og sosialsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Offentlig og privat ansvar og omsorg
- Profesjonalisering i helse- og sosialsektoren
- Økonomi og finansiering
- Kvalitetssikring, intern kontroll og kvalitetsutvikling

1f. Sosiologi og psykologi

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Helse- og sosial ulikhet og kulturelt mangfold
- Roller, makt og avmakt
- Utviklingsteorier, livsløpet
- Emosjoner, behov og motivasjon
- Kriser og forsvarsmekanismer
- Gruppepsykologi og nettverksteori

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver, gruppearbeid, rollespill, presentasjon, refleksjon og diskusjon.

Arbeidskrav: To individuelle innleveringsoppgaver. En gruppeoppgave med muntlig fremlegg

Vurdering: Formell vurdering av presentasjon og gruppearbeid. I totalvurderingen inngår også arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Vurderes med karakter A-F.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Evaluering: Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell bokliste for studiet på skolens hjemmeside, [https://web.trondelagfylke.no/levanger fagskole](https://web.trondelagfylke.no/levanger-fagskole)

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

EMNE 2: Helsefremmende og forebyggende arbeid

Emnekode: 76HH14B
Omfang: 8 studiepoeng
Forutsetninger: Bestått emne 1

Læringsutbytte:

Kunnskap:

Studenten

- har kunnskap om hva som fremmer og hemmer god helse i ulike livsfaser for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser.
- har kunnskap om forebyggende arbeid blant barn og unge
- har kunnskaper om psykiske lidelser og ruslidelser i et helhets og samfunnsperspektiv

Ferdigheter:

Studenten

- kan anvende ulike kommunikasjonsformer for å oppnå tillit, og brukermedvirkning,
- kan anvende ulike kommunikasjonsformer og teknikker for å unngå krenkelser som tvang og maktbruk
- kan identifisere ressurser og problemer hos pasienten/ brukeren og i dennes miljø,
- kan kartlegge, vurderer behov og iverksetter tiltak for å fremme helse, forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse.

Generell kompetanse:

Studenten:

- kan utføre sitt arbeid i tråd med yrkesetiske retningslinjer og lovverket innen psykisk helsevern og rusomsorgen
- kan anvende sin kunnskap i samarbeidet med bruker/pasient, pårørende og fagpersoner,
- kan reflektere over egne holdninger
- kan ivareta brukermedvirkning og behovet for meningsfull aktivitet for bruker/pasient.

Innhold/temaer:

2a. Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid

Sentrale tema:

- Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetsperspektiv (biologiske, psykologiske, sosiale og eksistensielle perspektiver)

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

- Psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv
- Avhengighet

2b. Helsefremmende og forebyggende arbeid

Sentrale tema:

- Fysisk og psykisk helse
- Livsstil og egenomsorg
- Sosialt nettverk, lærings- og oppvekstmiljø
- Forebyggende arbeid/ tidlig intervensjon
- Arbeid med barn og unge
- Brukermedvirkning, Empowerment, mestring
- Fysisk aktivitet og ernæring
- Marginalisering

2c. Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetanse

Sentrale tema:

- Kommunikasjonsprosessen
- Formidlingsmåter
- Veiledning overfor pasienter/ brukere, pårørende, familie, barn og ungdom
- Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk
- Konflikter og møte med vold, trusler, tvang og makt
- Sorg, tap og krisereaksjoner

2d. Ethiske og juridiske utfordringer

Sentrale tema:

- Yrkesetiske og personlige utfordringer
- Holdninger og etiske dilemmaer
- Lovverk, rettsikkerhet og menneskeverd
- Tvang og alternativer, behandlingmessige og etiske aspekter

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid, rollespill, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav: En gruppeoppgave med skriftlig og muntlig framføring. Planlegge og gjennomføre, hvor det faglige innholdet er hentet fra tema i emne 2. Maks 1600 ord.
En individuell oppgave, som omhandler et annet tema enn gruppeoppgaven, hentet fra emne 2, maks 1200 ord. Oppgavene er obligatoriske for å få karakter i emne 2.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Arbeidskrav, emneoppgave og vurdering felles for emne 2, 3 og 4

Gjennomføre arbeidskrav individuelt eller gruppe ut fra gitte temaer knyttet til emnets innhold. Det vil bli gitt kriterier for hvert arbeidskrav knyttet til læringsutbytte for emnet. Arbeidskravene kan være skriftlige, muntlige, praktiske eller en kombinasjon av disse. Det arbeides med skriverammer og modelltekster som støtte i skriveprosessen. Studentene får underveisvurdering på alle besvarelser. Det skrives refleksjonsnotat over eget læringsutbytte etter emnet. For å kunne gjennomføre emnet må alle arbeidskrav være bestått. Det foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse) studentene har tilegnet seg i emnet. Formelle krav til gjennomføring og oppgaveskriving vurderes også.

- Vurdering:** Formell vurdering av arbeidskravene, vurderes med karakter A-F. I totalvurderingen vil det legges vekt på arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Refleksjonsnotat vurderes til bestått/ikke bestått.
- Evaluerings:** Evaluering gjennomføres i slutten av emnet.
- Litteratur:** For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell bokliste for studiet på skolens hjemmeside https://web.trondelagfylke.no/levanger_fagskole

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

EMNE 3: Fagspesifikk kunnskap om brukergrupper

Emnekode: 76HH14C
Omfang: 14 studiepoeng
Forutsetninger: Bestått emne 1 og 2

Læringsutbytte:

Kunnskap:

Studenten

- har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles.
- har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet til psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- har kunnskap om faglige verktøy for kartlegging av lidelser, skade, rapportering, behandling og tiltaksplaner.
- har innsikt i prosedyrer og retningslinjer som er knyttet opp mot arbeid med den psykisk syke og rusavhengige, og pårørende.

Ferdigheter:

Studenten:

- kan anvende observasjon og faglig kunnskap i sitt miljøarbeid ved å veilede den psykisk syke, rusavhengige eller pårørende
- kan anvende ulike helsefremmende og forebyggende tiltak i samarbeid med pasient/bruker, pårørende og fagpersoner i behandlingsforløpet.
- kan ivareta pasienter/ brukere med psykiske lidelser og/ eller ruslidelser sitt behov for behandling og oppfølging. De kan delta i kartlegging og vurdering innenfor eget kompetanseområde.

Generell kompetanse:

Studenten:

- kan finne, bruke og henvise til fagstoff som er relevant i psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- kan oppdatere sin kunnskap om behandlingsmetoder, hjelpemidler og tilpasning av omgivelser slik at den psykisk syke og rusavhengige kan oppleve selvstendighet og mestringfølelse i bedringsprosessen.
- kan utvikle og forbedre kunnskap og ferdigheter innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid. Gjennom å oppdatere sin kunnskap, delta på kurs, i erfarings- og kunnskapsdeling møter som miljøterapisamlinger og veiledningstimer.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Innhold/temaer:

3a. Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander

Sentrale tema:

- Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP- lidelser)
- Rusmidlenes virkning og skadevirkning
- Somatiske og psykiske lidelser som følger av rusmiddelmissbruk
- Psykotiske tilstander
- Affektive lidelser, stemningslidelser
- Angst og traumer med sammensatte årsaker, PTSD
- Spiseforstyrrelser
- Personlighetsforstyrrelser
- Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading
- Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder

3b. Barn, ungdom, forebygging, tidlig intervensjon

Sentrale tema:

- Normalutvikling og tidlige tegn på avvik
- Sosial kompetanse
- Problematferd, mobbing, vold, kriminalitet
- Barn som pårørende

3c. Alderspsykiatri

Sentrale tema:

- Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser
- Demens
- Sykdommer som fører til demens; Alzheimers sykdom, alkoholbetinget demens
- Psykiske lidelser hos eldre

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid rollespill, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav: En gruppeoppgave maks 1600 ord

Tre individuelle oppgaver maks 1200 ord (inkludert praksisfortellinger).

Arbeidskravene er obligatoriske for å få endelig karakter i emnet.

Arbeidskrav, emneoppgave og vurdering felles for emne 2, 3 og 4

Gjennomføre arbeidskrav individuelt eller gruppe ut fra gitte temaer knyttet til emnets innhold.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Det vil bli gitt kriterier for hvert arbeidskrav knyttet til læringsutbytte for emnet.

Arbeidskravene kan være skriftlige, muntlige, praktiske eller en kombinasjon av disse.

Det arbeides med skriverammer og modelltekster som støtte i skriveprosessen.

Studentene får undervisvurdering på alle besvarelser. Det skrives refleksjonsnotat over eget læringsutbytte etter emnet.

For å kunne gjennomføre emnet må alle arbeidskrav være bestått.

Det foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse) studentene har tilegnet seg i emnet. Formelle krav til gjennomføring og oppgaveskriving vurderes også.

- Vurdering:** Formell vurdering av arbeidskravene. I totalvurderingen vil det også legges vekt på arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Vurderes med karakter A-F. Individuell refleksjon vurderes til bestått/ ikke bestått.
- Evaluerings:** Evaluering gjennomføres i slutten av emnet.
- Litteratur:** For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell bokliste for studiet på skolens hjemmeside, https://web.trondelagfylke.no/levanger_fagskole

EMNE 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering

- Emnekode:** 76HH14D
- Omfang:** 10 studiepoeng
- Forutsetninger:** Bestått emne 1, 2 og 3

Læringsutbytte:

Kunnskap:

Studenten

- har kunnskap om metoder/tiltak innenfor behandling/oppfølging i ulike pasientforløp og innsikt i ulike aktørers roller og ansvar
- har kunnskap om tverrfaglig og flerfaglig samarbeid, og innsikt i saksbehandling og koordinering av helsetjenester
- har kunnskap om familieomsorg, frivillig arbeid, selvhjelpsgrupper og lavterskel tilbud.
- kan oppdatere sin kunnskap om tilbudene til mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser, i kommunal helse- og omsorgstjeneste og spesialisthelsetjeneste.
- har kunnskap om legemiddelassistert rehabilitering

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Ferdigheter:

Studenten

- kan identifiserer behov, tilrettelegger og iverksetter tiltak som skaper læring og mestring. Studenten organiserer tverrfaglig samarbeid og veileder pasient/ bruker, pårørende og fagpersoner innenfor eget arbeidsområde.
- kan anvende ulike kommunikasjonsferdigheter og teknikker, motiverende intervju og endringsfokuset rådgivning
- kan utføre ulike miljøarbeid ut i fra den enkeltes behov for veiledning, tilrettelegging og behandling
- kan kartlegge observasjoner, bruke IKT i dokumentasjon og rapportering i helse og omsorgssektoren.

Generell kompetanse:

Studenten

- kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av seksjoner og etater i samarbeid med tjenestetilbud i psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan drøfte og formidle kunnskap innenfor fagfeltet, ved kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon.

Innhold/temaer:

4a. Relasjonskompetanse og brukermedvirkning

Sentrale tema:

- Samhandling med mennesker med psykiske lidelser og/eller ruslidelser
- Relasjonskompetanse/empati
- Etablering, opprettholdelse, avslutning av en relasjon
- Etske sider ved samhandling
- Konfliktforebygging, konflikthåndtering

4b. Behandling og oppfølging

Sentrale tema:

- Prinsipper, mål og metoder for kartlegging
- Forebyggende programmer og tiltaksmodeller
- Behandlingsmodeller
- Habilitering og rehabilitering
- Individuell plan
- Motiverende intervju / endringsfokuset rådgivning
- Legemiddelassistert rehabilitering
- Oppsøkende virksomhet / utekontaktarbeid
- Nettverksarbeid

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

4c. Miljøarbeid og Aktiv omsorg

Sentrale tema:

- Fritidstiltak, fritidsassistanse
- Boligsosialt arbeid, bistand og oppfølging i egen bolig
- Aktivitet og trening
- Læringsbaserte tiltak
- Arbeidsrettede tiltak og aktiviteter
- Daglige gjøremål/ aktiviteter (ADL)
- Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper

4d. Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy

Sentrale tema:

- Yrkesrolle, identitet
- Relasjonskompetanse, gruppeprosesser og arbeidskultur
- Metoder og verktøy for kvalitetsforbedring

4e. Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene

Sentrale tema:

- Aktører i behandlingsforløpet
- Organisering, rollefordeling og tverrfaglig samarbeid mellom aktører og tjenestenivåer/ samhandlingsmodeller
- Organisasjon og ledelse
- E-helse

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid, rollespill, ferdighetstrening, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav: To individuelle oppgaver maks 1200 ord.

Oppgavene er obligatoriske for å få karakter i emnet.

Arbeidskrav, emneoppgave og vurdering felles for emne 2, 3 og 4
Gjennomføre arbeidskrav individuelt eller gruppe ut fra gitte temaer knyttet til emnets innhold.

Det vil bli gitt kriterier for hvert arbeidskrav knyttet til læringsutbytte for emnet.

Arbeidskravene kan være skriftlige, muntlige, praktiske eller en kombinasjon av disse.

Det arbeides med skriverammer og modelltekster som støtte i skriveprosessen.

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Studentene får underveisvurdering på alle besvarelser. Det skrives refleksjonsnotat over eget læringsutbytte etter emnet.

For å kunne gjennomføre emnet må alle arbeidskrav være bestått.

Det foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse) studentene har tilegnet seg i emnet. Formelle krav til gjennomføring og oppgaveskriving vurderes også.

- Vurdering:** Formell vurdering av arbeidskravene. Vurderes med karakter A-F.
Refleksjonsnotat vurderes til bestått/ikke bestått.
- Evaluering:** Evaluering gjennomføres i slutten av emnet.
- Litteratur:** For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell bokliste for studiet på skolens hjemmeside, [https://web.trondelagfylke.no/levanger fagskole](https://web.trondelagfylke.no/levanger-fagskole)

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

EMNE 5: Hovedprosjekt

Emnekode:	76HH14E
Omfang:	14 studiepoeng
Forutsetninger:	Emnene 1 – 4 må være fullført og bestått. Praksis må være godkjent.

Læringsutbytte: Kunnskap:

Studenten

- har kunnskap om prosjekt som arbeidsmetode for å løse utfordringer i yrkesfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- har kunnskaper innenfor et selvvalgt fordypningstema innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- forstår miljøarbeiderens betydning i yrkesfeltet og kan drøfte sammenhengen mellom teori og praksis innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- har innsikt i relevante lover, forskrifter og planverk som gjelder fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- har fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis.

Ferdigheter:

Studenten

- kan kartlegge en situasjon innenfor fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid, identifisere en faglig problemstilling og behov for iverksetting av tiltak
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for fordypningsoppgavens problemstilling
- kan anvende faglig kunnskap innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid på en teoretisk problemstilling
- kan systematisere, utvikle og formidle erfaringsbasert kunnskap.

Generell kompetanse:

Studenten:

- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av arbeidet innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan utføre arbeidet etter utvalgte målgrupper innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid

Levanger fagskole

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

- har forståelse for yrkesetiske prinsipper i sitt arbeid innenfor fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid, og etiske retningslinjer i forhold til skriftlige arbeider
- har utviklet og er bevisst sin profesjonelle kompetanse, og forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling på egen arbeidsplass.

Innhold/temaer: Dette emnet er et obligatorisk fordypningsarbeid. Tema for fordypningen skal være praksisrettet, og konkret knyttet til praksis og et eller flere temaer i utdanningens emner. Studentene skal gjennom fordypningsarbeidet vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Fordypningsarbeidet skal gjennomføres i grupper eller individuelt.

Tema for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og konkret være knyttet til gjennomgått praksis, være tatt fra ett refleksjonsnotat i praksis, og et eller flere temaer i utdanningens emner. Studenten skal gjennom fordypningsarbeidet vise refleksjon og bruke teori og erfaringer fra praksis.

Læringsformer: Hovedprosjektet gjennomføres i gruppe med størrelse 2-3 studenter eller individuelt.

Arbeidskrav: Den skriftlige besvarelsen skal være på 6.000 ord +/- 15 % (gruppe) eller 5.000 ord +/- 15% (individuelt).

Prosjektkontrakt skal ligge ved hovedprosjekt ved innlevering.

Problemstilling må godkjennes av lærer.

3 obligatoriske veiledninger i perioden

Presentasjon av prosjektarbeid.

Vurdering: Uformell vurdering gjennom arbeidsfasen og fra veiledningstimene. Formell vurdering av skriftlig prosjektarbeid, med karakter A-F

Evaluering: Evaluering av hele studiet gjennomføres i slutten av emnet. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell bokliste for studiet på skolens hjemmeside, https://web.trondelagfylke.no/levanger_fagskole samt til nedenforstående tabellariske oversikt.

Levanger fagskole
 Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Anbefalt litteratur:

EMNE 1: Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- oppvekst og sosialfagene		
Forfatter	Tittel/tema	Forlag
Grasaas, Kari Krüger, Marit Sjursen, Jørn Stordalen	Etikk og kommunikasjon	Høyskoleforlaget 2009 ISBN 978-82-7634-726-5
Helgesen, Leif A.	Sosiologi og psykologi	Høyskoleforlaget 2010 ISBN 978-82-7634-725-8
Nettressurs - Lovdata	Aktuelle lovverk innen helse- og oppvekstsektoren	http://www.lovdata.no

EMNE 2: Helsefremmende og forebyggende arbeid		
Forfatter	Tittel/tema	Forlag
Lingås. L.G. og Herheim, Å Kapittel: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9	Kommunikasjon og samarbeid, - utvikling av relasjonskompetanse	DAMM 2008 ISBN 978-82-04-09666-1
Nettressurs - <u>Helsedirektoratet</u>	«En kunnskapsbase for rusforebyggende og helsefremmende læring»	www.forebygging.no
Herheim og Langholm Kapittel: 1, 2, 3, 4	Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter	DAMM 2006 ISBN 978-82-04-09667-8
Evjen, Reidunn m fl. Kapittel: 1, 3	Dobbelt opp Om psykiske lidelser og rusmisbruk	Universitetsforlaget 2012 ISBN 978-82-15-01739-6
Landheim, A., Wiig, F. L., Brendbekken, M., Brodahl, M., Biong, S (red) Kapittel: 1, 2	Et bedre liv	Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48032-2
IMDI – integrerings og mangfoldsdirektoratet	VI og DE En håndbok om kommunikasjon på tvers av kulturer	IMDI – integrerings og mangfoldsdirektoratet 2007 bestilling@imdi.no

Levanger fagskole
 Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Forfatter	Tittel/tema	Forlag
Ny I Norge	NY I NORGE Praktiske opplysninger fra offentlige etater	www.nyinorge.no
Helsedirektoratet	Fra bekymring til handling, en veileder om tidlig intervensjon på rusområde	Helsedirektoratet 2009 IS-1742
Nettressurs - Lovdata	Aktuelle lovverk innen helse- og oppvekstsektoren	http://www.lovdata.no

EMNE 3: Fagspesifikk kunnskap om brukergruppene		
Forfatter	Tittel/tema	Forlag
Nettressurs - Aldring og helse	Tema: Alderspsykiatri	http://www.aldringoghelse.no/
Herheim og Langholm Kapittel: 5 - 26	Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter	DAMM 2006 ISBN 978-82-04-09667-8
Nettressurs – Rus.no	Rus	www.rus.no
Evjen, Reidunn m fl. Kapittel: 2	Dobbelt opp Om psykiske lidelser og rusmisbruk	Universitetsforlaget 2012 ISBN 978-82-15-01739-6
Nettressurs - Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse	Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse	www.rop.no
Landheim, A., Wiig, F. L., Brendbekken, M., Brodahl, M., Biong, S (red) Kapittel: 3 – 16 (to valgfrie kapittel av disse)	Et bedre liv	Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48032-2
Nettressurs - <u>Helsedirektoratet</u>	«En kunnskapsbase for rusforebyggende og helsefremmende læring»	www.forebygging.no

Levanger fagskole
 Psykisk helsearbeid og rusarbeid

EMNE 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering		
Forfatter	Tittel/tema	Forlag
Herheim og Langholm Kapittel: 27 - 30	Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter	DAMM 2006 ISBN 978-82-04-09667-8
Evjen, Reidunn m fl. Kapittel: 4, 5	Dobbelt opp Om psykiske lidelser og rusmisbruk	Universitetsforlaget 2012 ISBN 978-82-15-01739-6
Lingås. L.G. og Herheim, Å Kapittel: 8, 10	Kommunikasjon og samarbeid, - utvikling av relasjonskompetanse	DAMM 2008 ISBN 978-82-04-09666-1
Helsedirektoratet	Individuell plan 2007 Veileder til forskrift om individuell plan	Helsedirektoratet IS-1253
Landheim, A., Wiig, F. L., Brendbekken, M., Brodahl, M., Biong, S (red) Kapittel: 21, 22, 23	Et bedre liv	Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48032-2
Nettressurs - Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenesten	Aktiv omsorg	http://www.utviklingssenter.no
Nettressurs – Senter for eHelse og omsorgsteknologi	E - helse	http://www.ehealth.no/
Nettressurs - Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse	Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse	www.rop.no
Nettressurs – fagforbundet	Yrkesrolle og identitet	http://www.fagforbundet.no